

POSTANOWIENIE

Dnia 10 grudnia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Dariusz Dończyk

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 10 grudnia 2010 r.,
skargi „I.” – Spółki Akcyjnej
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia
Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 27 kwietnia 2010 r.,
wydanego w sprawie z wniosku Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w
[...]

przy uczestnictwie „I.” – Spółki Akcyjnej
o nadanie klauzuli wykonalności,

- 1) umarza postępowanie wywołane skargę;**
- 2) nie obciąża uczestnika postępowania „I.” – Spółki Akcyjnej kosztami postępowania ze skargi.**

Uzasadnienie

„I.” – Spółka Akcyjna wniosła skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 27 kwietnia 2010 r., którym oddalono zażalenie uczestniczki na postanowienie Sądu Okręgowego w K. z dnia 11 stycznia 2010 r. uwzględniające wniosek wnioskodawcy o nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi Sądu Okręgowego z dnia 9 lutego 2009r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Instytucja procesowa skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest ściśle powiązana z przepisami prawa materialnego o odpowiedzialności cywilnej Państwa za szkodę wyrządzoną przez wydanie prawomocnego orzeczenia, które przewidują konieczność uzyskania prejudykatu, wydanego w odpowiednim postępowaniu, potwierdzającego, że orzeczenie sądowe, które wyrządziło szkodę, zostało wydane z naruszeniem prawa.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w niniejszej sprawie została wniesiona w dniu 28 czerwca 2010 r., a więc w nieobowiązującym już stanie prawnym. Zgodnie bowiem z ustawą z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 155, poz. 1037), która weszła w życie z dniem 25 września 2010 r., zostały zmienione przepisy w zakresie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, jak również – powiązany z tą instytucją – przepis prawa materialnego o odpowiedzialności cywilnej Państwa za szkodę spowodowaną wydaniem prawomocnego orzeczenia sądu (art. 417¹ § 2 k.c.). Według art. 424¹ § 1 k.p.c., w nowym brzmieniu, można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem jedynie prawomocnego wyroku kończącego postępowanie w sprawie. W postępowaniu nieprocesowym, zgodnie z art. 519² § 1 k.p.c., można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia co do istoty sprawy sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie. Natomiast według art. 767⁴ § 3 k.p.c. w sprawach egzekucyjnych skarga kasacyjna o stwierdzenie

niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie przysługuje. Według znowelizowanego art. 417¹ § 2 k.c. jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Nowelą dodano również art. 424^{1b} k.p.c. zgodnie z którym w wypadku prawomocnych orzeczeń, od których skarga nie przysługuje, odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem można domagać się bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi, chyba że strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych.

Uwzględniając powyższe regulacje uzyskanie prejudykatu stwierdzającego, że prawomocne orzeczenie, które wyrządziło szkodę jest niezgodne z prawem, jest warunkiem dochodzenia odszkodowania od Skarbu Państwa tylko w przypadku tych orzeczeń sądowych, co do których można wnieść skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, tj. wyroków, postanowień w postępowaniu nieprocesowym orzekających co do istoty sprawy kończących postępowanie w sprawie oraz innych orzeczeń w stosunku do których przepisy szczególne przewidują możliwość wniesienia takiej skargi, np. w art. 1148¹ § 3 k.p.c., czy art. 1151¹ § 3 k.p.c. W przypadku pozostałych prawomocnych orzeczeń – co do których nie jest dopuszczalna skarga o stwierdzenie ich niezgodności z prawem – nie jest konieczne uzyskanie takiego prejudykatu jako warunku dochodzenia odpowiedzialności odszkodowawczej od Skarbu Państwa.

Według znowelizowanych przepisów skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądu w przedmiocie klauzuli wykonalności jest co do zasady niedopuszczalna, gdyż można ją wnieść tylko w przypadkach, gdy przepis szczególny wyraźnie tak stanowi. Zgodnie bowiem z art. 767⁴ § 3 k.p.c. w sprawach egzekucyjnych skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie przysługuje. Wprawdzie postępowanie klauzulowe jest postępowaniem specyficznym w tym sensie, że stanowi swego rodzaju pomost pomiędzy postępowaniem rozpoznawczym i egzekucyjnym, to jednak przyjęć należy, że jest objęte normą zawartą w art. 767⁴ § 3 k.p.c. Wniosek ten wynika z wykładni systemowej. Postępowanie klauzulowe jest zaliczone według

systematyki kodeksu postępowania cywilnego do postępowania egzekucyjnego. Art. 767⁴ § 3 k.p.c. zawarty jest, podobnie jak przepisy o postępowaniu klauzulowym, w części trzeciej kodeksu postępowania cywilnego, zatytułowanym „Postępowanie egzekucyjne”, w tytule I zawierającym przepisy ogólne, w dziale I dotyczącym organów egzekucyjnych, ich właściwości oraz postępowania w ogólności. Postępowania klauzulowego będzie więc dotyczyła część przepisów tego działu, w szczególności art. 767⁴ § 3 k.p.c. Przekonuje o tym także treść przepisu szczególnego – art. 1151¹ § 3 k.p.c., w którym przewidziano możliwość wniesienia takiej skargi na postanowienie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności orzeczeniu sądu zagranicznego. Przepis ten byłby zbędny gdyby możliwość wniesienia takiego środka wynikała z przepisów ogólnych dotyczących postanowień w przedmiocie klauzuli wykonalności.

Powołana na wstępie ustawa z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze nie zawiera przepisów przejściowych dotyczących skarg o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnych orzeczeń wniesionych przed dniem wejścia w życie tej ustawy. W związku z powyższym ma zastosowanie generalna zasada dotycząca działania nowych przepisów procesowych, a mianowicie, że należy je stosować od chwili wejścia ich w życie. Zastosowanie wobec wniesionej skargi nowych przepisów procesowych powoduje, że sytuacja skarżącego jest korzystniejsza, gdyż w tym przypadku odpada konieczność uzyskania prejudykatu w celu dochodzenia od Skarbu Państwa odszkodowania za niezgodne z prawem orzeczenie sądu.

Uwzględniając powyższe, wniesiona przez powoda przed dniem 25 września 2010 r. skarga, stała się z dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej niedopuszczalna, co uzasadnia na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 424¹² k.p.c. umorzenie zainicjowanego nią postępowania. W niniejszej sprawie nie miała zastosowania zasada odpowiedzialności za wynik postępowania wyrażona w art. 98 § 1 k.p.c., gdyż następcza niedopuszczalność skargi jest skutkiem zmiany stanu prawnego, a zatem nie można stwierdzić, iż którakolwiek ze stron postępowanie wygrała lub przegrała (orz. SN z dnia 9 października 1957, 4 CZ 193/57, OSNCK 1959, nr 1,

p. 21), dlatego o kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 424¹² k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c.